Antikinė medicina

PARENGĖ:

VAIVA STANKEVIČIŪTĖ 10A KL.

MOKYTOJA D. MASIONIENĖ

Medicina – kas tai ?

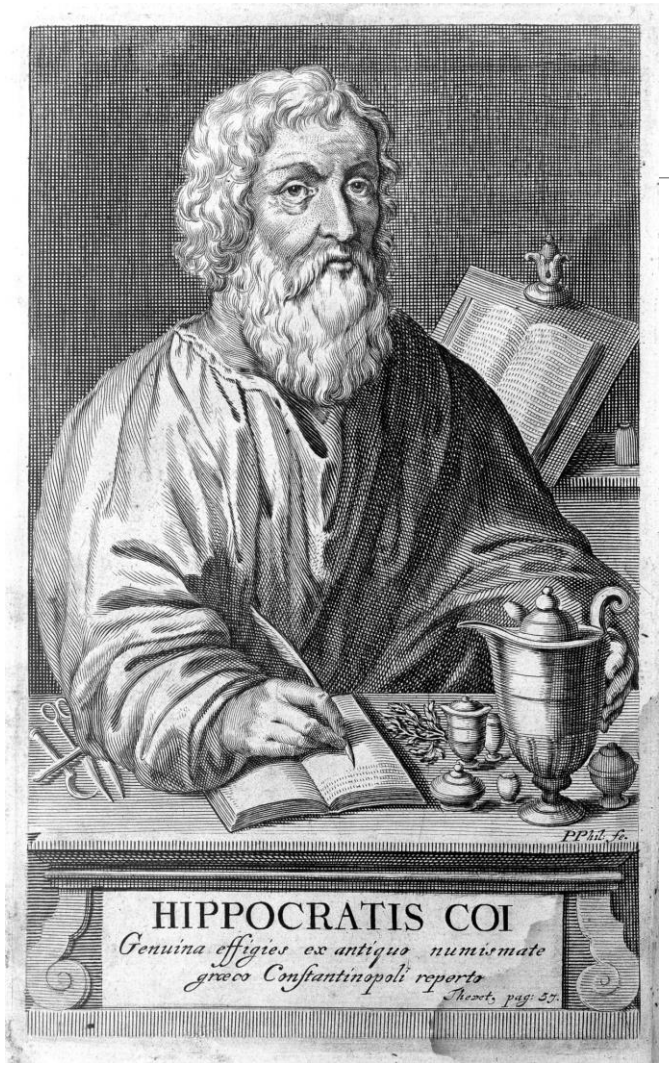

Medicina *– mokslinių žinių ir praktinių priemonių, skirtų žmonių sveikatai ir darbingumui tausoti bei stiprinti, gyvenimui ilginti, ligoms pažinti ir gydyti, sistema. Lygį lemia ekonominė ir socialinė šalies santvarka, gamtos ir technikos mokslų, kultūros laimėjimai.*

Liga – dievų bausmė

Graikų pasaulyje dauguma ligų buvo laikomos siųstomis dievų prisiminkime, kad ir Homero epus, kur Apolonas strėlėmis siunčia marą achajų stovyklai. Tikėta ***medicinos dievu – Asklepijumi.***

Susirgę žmonės atvykdavo į Asklepijaus šventyklą ir aukodavo dievybei, prašydami pasveikti. Žyniai-gydytojai tuomet įvairiais užkalbėjimais ir maginiais ritualais stengdavosi išvyti ligą iš sergančiojo. Dėl tokios pusiau religinės gydymo praktikos, gydytojai burdavosi į tam Tikras žynių-gydytojų gildijas, o pati profesija būdavo Perduodama iš kartos į kartą.

Hipokratas pakeitė medicinos supratimą

Hipokratas *yra garsiausias Antikinės Graikijos gydytojas, atsisakęs religinioo požiūrio į ligas, aprašęs žaizdas, išnirimus, sugalvojęs naują būdą galvai tvarstyti (Hipokrato kepurėlė), lūžiams tvarstyti – Hipokrato suolelis, sugalvojęs gydytojų priesaiką.*

Medikų duodama ***Hipokrato priesaika*** *išliko iki šių dienų.*

Hipokratas pakeitė medicinos supratimą

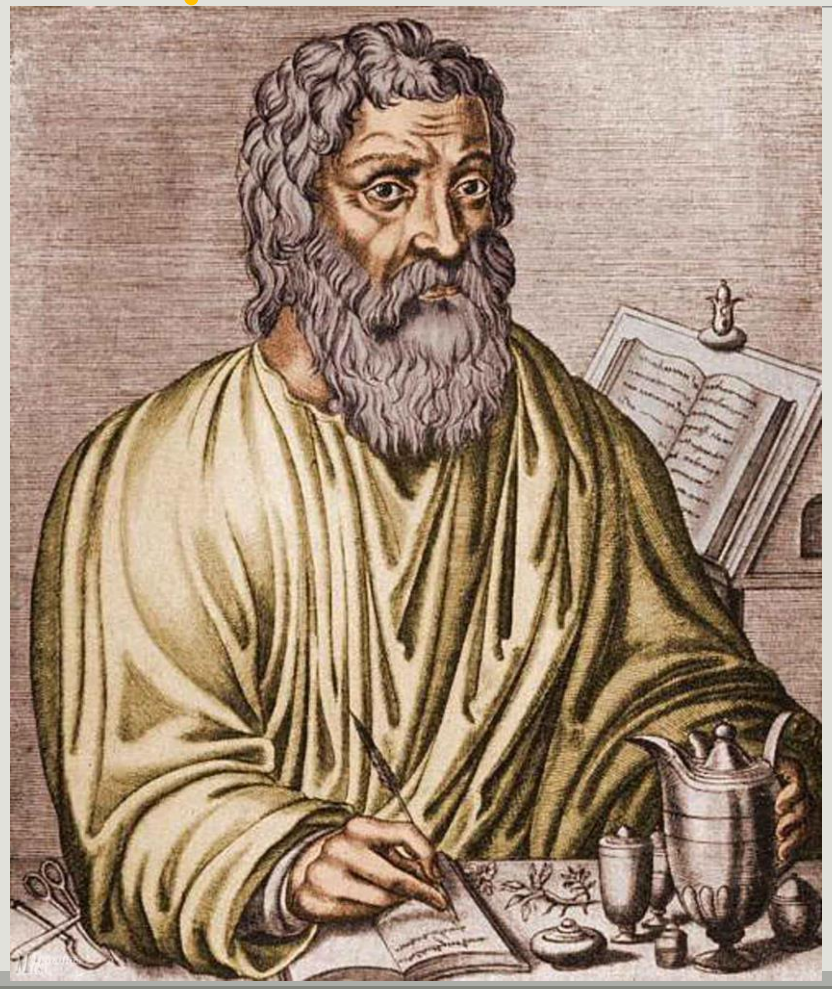

Hipokratas suprato, kad ligos nebūtinai yra dievų pykčio išraiška, bet yra sukeliamos įvairių aplinkos veiksnių. *Savo gydymo praktikas Hipokratas grindė pacientų stebėjimu ir tam tikrais eksperimentais, nes žmonių kūnų skrodimas senovės Graikijoje buvo laikytas tabu. Pasak Hipokrato, kiekvienas pacientas patirdavo tam tikrą vidinę krizę, kai grumdavosi žmogus ir liga. Net ir pasveikus liga vis vien galėjo „keršyti“ ir taip prasidėdavo nauja krizė. Būtent dėl to esminis hipokratiško gydymo elementas – lovos rėžimas, turėjęs sutvirtinti pacientą kovoje su liga.*

Hipokrato skysčių teorija

Svarbus Hipokrato medicininių teorijų aspektas – keturi kūniški skysčiai ***(kraujas, tulžis, juodoji tulžis ir gleivės)****. Visi jie greitai buvo sutapatinti su keturiais elementais (atitinkamai – oras, ugnis, žemė ir vanduo) ir pastebėtos dvi priešingų narių poros – sausa-šlapia, karšta-šalta.*

Šią keturių skysčių teoriją II a. po Kr. toliau tobulino asmeninis imperatoriaus Marko Aurelijaus gydytojas Galenas, teigdamas, kad liga gali atsirasti dėl pakitusios keturių kūno skysčių pusiausvyros.

Žaizdų valymas

Kraujo nuleidimo ar daug didesnės – mūšių bei sporto traumų – žaizdos būdavo pirmiausia valomos ne kuo kitu, o vynu. To priežastis paprasta – vanduo laikytas ne itin švariu ir galinčiu sukelti infekciją. Didesnės žaizdos būdavo išvalomos ir tuomet kraujavimas stabdomas tvarsčiais, užveržimais arba jas prideginant, kaip rašo Hipokratas: „ko nepagydo medicinos menas, pagydys peilis; ko nepagydys peilis, sutvarkys ugnis; jei ir liepsna neveiksni, reikia laikyti, kad žaizda nebepagydoma.“

Ortopedinės procedūros

Ortopedinės procedūros, pvz., lūžus kaului, kiek suprantamesnės šiuolaikinei medicinai – pacientas būdavo paguldomas tokia pozicija, kad atsipalaiduotų raumenys prie lūžusio kaulo ir jis galėtų greičiau sugyti. Išnirusius sąnarius atgal įstatydavo iš esmės taip pat kaip tai daro ir mūsų laikų gydytojai. Taigi nors dalis gydymo būdų stipriai pasikeitė, bet kai kurie metodai išliko nepakitę net daugiau nei du tūkstančius metų.

Žolelės ir augalai

Lengvesni negalavimai būdavo gydomi dažniausiai naudojant bulvinių šeimos augalus: vaistinę mandragorą, šunvyšnę, taip pat dėmėtąją maudą, kurios tinktūros turėdamas mirti išgėrė ir Sokratas. Dažnai į pagalbą gydytojai pasitelkdavo įvairius ne tokių nuodingų žolelių kaip mauda ar šunvyšnė nuovirus, bei vaistines žoleles: ramunėles, anyžius, rozmariną arba kmynus.

Galenas (II a.), žymus graikų kilmės gydytojas

Rūpinosi imperatoriaus Marko Aurelijaus sveikata, buvo racionaliosios medicinos atstovas, tačiau mėgdavo stebėti ir praktikuoti maginės medicinos procedūras, kurios turėdavo nemažai pasisekimo. Štai ką gydytojas rašo viename iš veikalų, skirtų to meto gydytojams: „Jeigu vaiko dantys dygsta skausmingai, prikabinkite prie jo amuletą, padarytą iš senos uždarytos kriauklės, apvyniotos oda.“

Gydomieji amuletai buvo gaminami iš dviejų dalių, vienas produktas apsukamas kitu: bijūno, rožės ar palmės žiedas buvo apsukamas oda.

Skysčiai lemia žmogaus nuotaiką

Pagal šią Galeno teoriją, pasikeitus vidinių kūno skysčių pusiausvyrai, gali pakisti ne tik fizinė savijauta, prasidėti liga, bet ir nuotaika.

Oro elementas *buvo siejamas su krauju, kuris, kaip manė Antikos gydytojai, buvo „gaminamas“ kepenyse.* ***Kraujo elementui*** *pradėjus dominuoti žmogaus kūne, individas tapdavo sangviniku – laimingu ir optimistišku, kitaip tariant, lengvu kaip oras.*

Skysčiai lemia žmogaus nuotaiką

*Ugnies elementas buvo siejamas su **tulžimi,** o tulžies perteklius kūne darė žmogų cholerišku – susierzinusiu ir piktu.*

*Kiek kitaip veikė **juodoji tulžis,** kuri, graikų manymu, atsirasdavo blužnyje. Kadangi juodoji tulžis atitiko žemės elementą, jos perteklius žmogaus kūne lemdavo apsunkusią – melancholišką – nuotaiką.*

Ketvirtasis kūno skystis – gleivės, rasdavosi smegenyse ir tokių gleivių perteklius sukeldavo žmogaus sulėtėjimą ir tam tikrą sustingimą, tarsi viską būtų užliejęs vanduo. Taip žmogus tapdavo flegmatiškas – lėtas

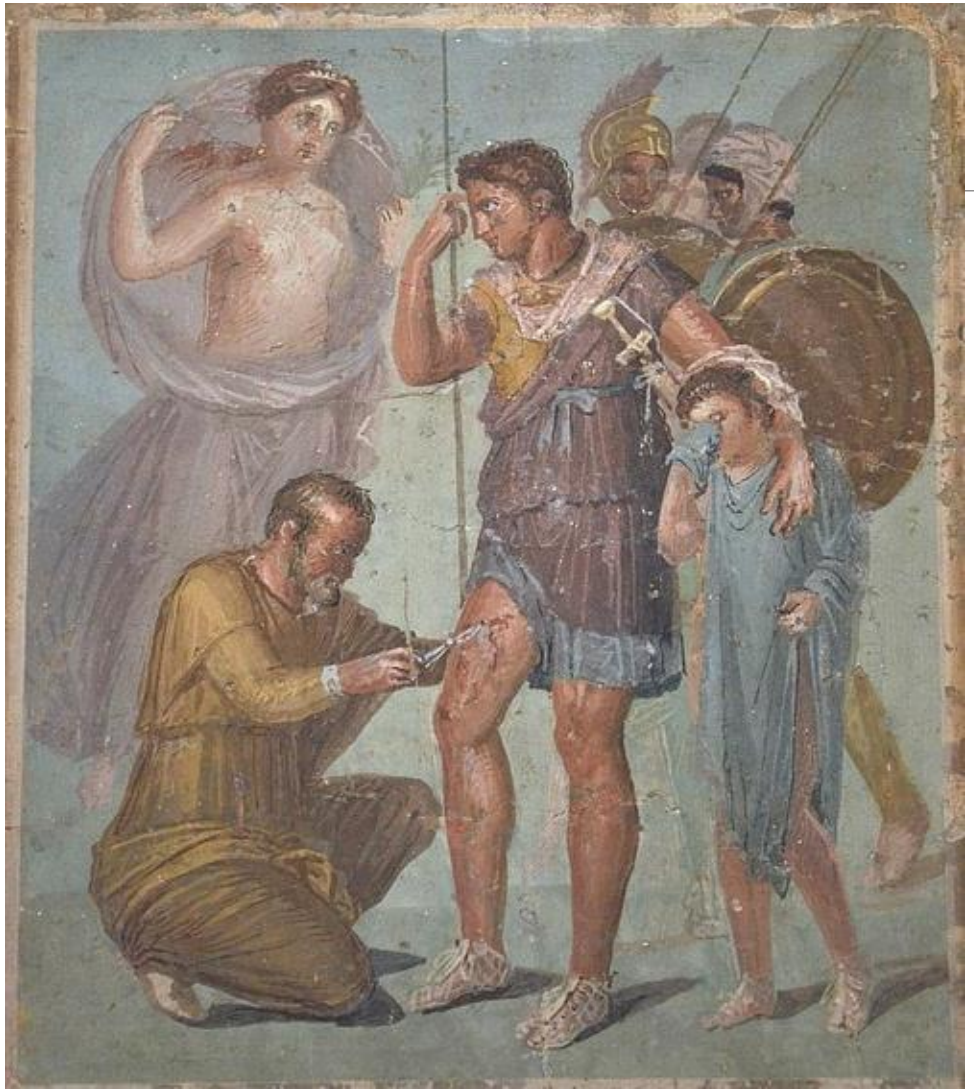

Gydytojai tapo nereikalingi

Viskas pasikeitė Vidužemio jūros baseiną užvaldžius romėniškam gyvenimo būdui. Nors pastarieji buvo puikūs logistikos ekspertai ir intensyviai stengėsi rūpintis visuomenės higiena – grynas geriamasis vanduo, atkeliaujantis akvedukais, kanalizacijos sistema, termos, viešieji tualetai ir pan., gydytojai Romoje buvo vertinami gan prastai.

Tai lėmė romėniškas mąstymas, kad kiekvienas žmogus turėjo rūpintis savo kūnu ir savijauta, o gydytojai dažnai laikyti tam tikrais liaudies medicinos ir šarlatanizmo atstovais.

Išvada

Nors graikų filosofija ir medicina kilo iš pagoniškosios praeities, šie mokslai ikišiuolaikinėje istorijoje turėjo tarpkultūrinį poveikį.
Krikščionių autoriai, tokie kaip Severas, studijavo Aristotelio (384–322 m. pr. Kr.) logikos darbus, kad tobulintų savuosius diskutavimo įgūdžius prieš teologinius priešininkus; Galeno (129–217 m. po Kr.) raštai buvo esminiai šaltiniai vienuoliams, gydantiems sergančius brolius izoliuotuose vienuolynuose.

Graikų filosofijos ir medicinos perdavimas buvo tarptautinis reiškinys, įtraukęs daugiakalbius žmones iš pagonių, krikščionių, musulmonų ir žydų bendruomenių r neprarado aktualumo iki šių dienų.

Naudota medžiaga

https://grazeviciute.weebly.com/sveikata-ir-gydymo-priemon279s.html

https://kvartiraidoma.ru/lt/krasota/asklepii---bog-vrachebnogo-iskusstva-drevnei-grecii.html

https://www.klasikai.lt/graikiska-medicina-maldomis-nuodais-ir-nuleidziant-krauja/

http://www.satenai.lt/2020/03/20/klauskite-senoves-graiku-daktaro/

https://www.vle.lt/straipsnis/hipokratas/